

14. aastapäät.

1915 Nr. 10 top.

Meie Mats

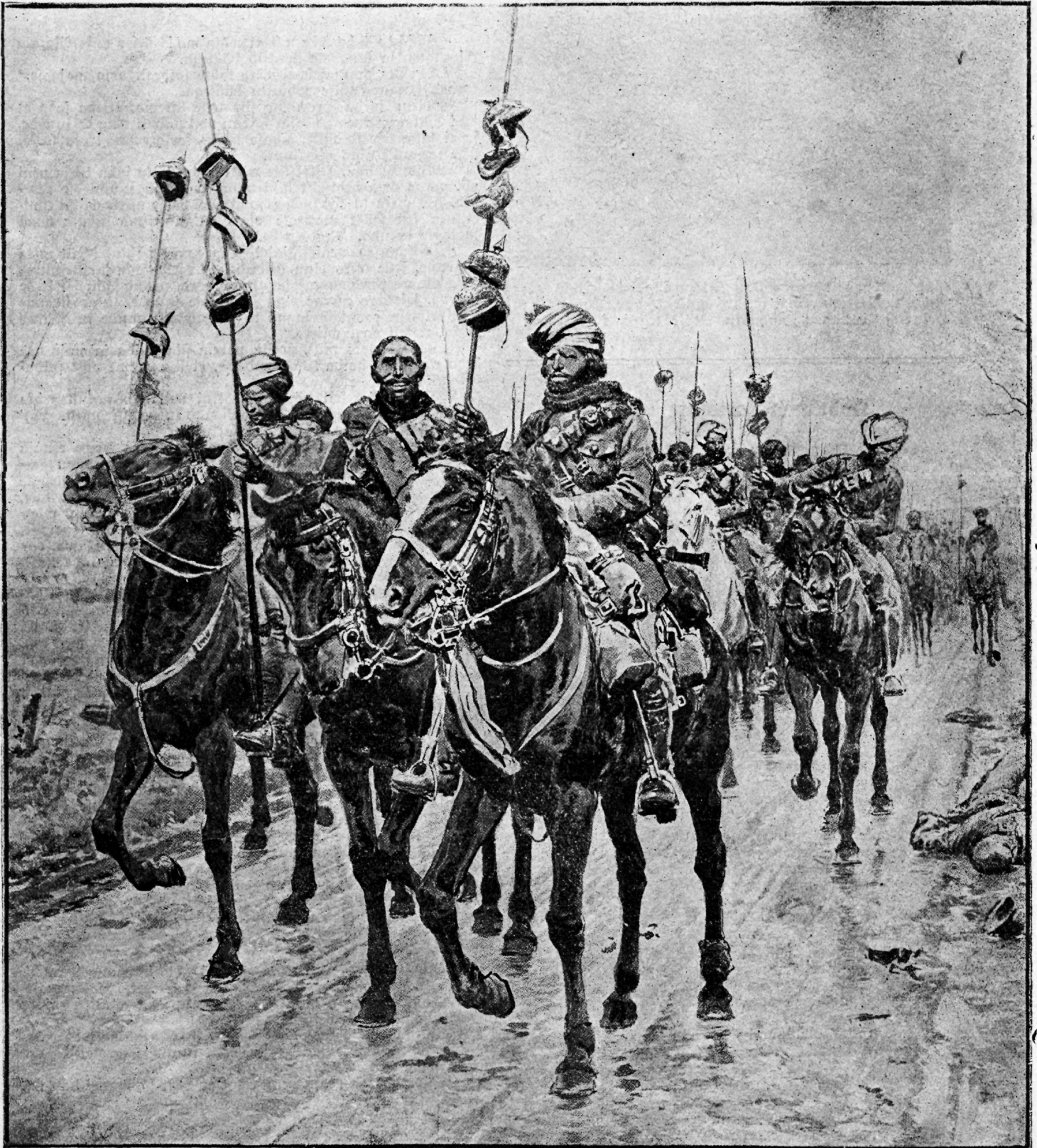
Toimetuse ja talituse: Tallinnas, Saaju ja Riikliku uulitsa nurgal nr. 46/15,
"Leaduse" raamatukaupluses. Telefon № 740.

Adress Wene keeles kirj. kui ka rahastajadele: г. Ревель. Журналъ „Мейе Марсъ“.

Nr. 48.

Laupäeval, 18. (31.) juulil 1915.

Nr. 48.

Inglise-India ratsawägi tagasteel wõidurikkast lahingust.

Pahemalt poolt paremale: Richard Sepp, Ania w.; August Meikop, Koigi w.; August Ilmar, Koeru kih; Heinrich Wunder, Rahalast. Kõik tegewas sõjaväes.

Kodumaa kaitsjate laul.

(Wiijil: Kuule püha wannet, kallis Cestimaa.)

Kuule püha wannet, kallis kodumaa:
ei sind waenlane wõi üal tallata!
Sinu tütreid, pojad,
südamed neil joojad,
nagu tammed nad —
sind kõik kaitsewad!

Kuigi waenlane ju sülitab siin tuld,
kuigi werewäetust leiab Cesti muid:
ei meil ole püsi,
ei me sellest küsi —
ole mureta,
kallis kodumaa!

Nagu müür, mis taotud on terasest,
hoowab julgus wälja meie südamest:
linna, maa ja nurme
meie kindlaks teeme —
ole mureta,
kallis kodumaa!

Kuule püha wannet, kallis Cestimaa:
weriwaenlane ju pinnale ei saa!
Ei meid maru murra,
ennem juba surra
ühes sinuga,
kallis kodumaa!

Sind me wiimseni siini lähme kaitsema,
tulgu, mis weel tuleb, elama jääd ja!
Nagu kiviokjad
seisawad ju pojad —
ole mureta,
kallis kodumaa!

R. Põld.

Soldatid korteris.

G. Tini jutt.

I.

„Mitte ühtainust ei wõta ma!“ ütles miss Malabi otjustawa ja kangeste ärritud häälega.

„Nii siis, preili, teie ei wõta kahte soldatit oma majasse,“ kordas serfant endise rahuliku häälega.

„Mitu korda pean ma siis teile üttelema, et ma seda ei tee! Minge minema! Ma sõidan neil päwil oma õe juurde, ja ei taha teie soldatit omale tülikaks kaela wõtta!“ ja ta löi ukse serfantil nina alt kinni.

Miss Malabi, kellel üle wiiekümne aasta juba turja peal oli, oskas oma tahtmist läbi wiia; mis aga julgusesse puutub, siis oleks ta kas wõi sõjaministri enese uksest wälja kihutanud, kui sellel mõttesse oleks tulnud ilma lubata tema majasse astuda.

„Niisugused pealekäijad! Sige mul nähtud!“ ütles ta Martale, kelle auks olgu öeldud, et ta selle sõdi preili juures juba üle weerand aastafada oli teeninud. „Ma jään õfets õe juurde, teie aga minge oma sugulaste juurde, tulge homme kell kolmese rongiga tagasi ja walmistage mulle tulist teed ja kotlet kell pool wiieks.“

„Kas ei oleks mul, preili, parem siia jääda ja maja teie äraoleku ajal hoida? Rõneldakse, et siia terwe polt soldatit tulla...“

„Tehke, mis teile öeldakse. Kui neil häbematuft peaks olema soldatit siia saata, leiawad nad lukus uksest eest. Las lähewad teie kohta endid täis lahkuma.“

Karskuse eest ägedalt wõideldes oli miss terwe eluaja kõige selle wastu olnud, milles meestejugu omale lõbu leidis. Ta oli uhke oma kange wõitluse peale meesterahwaste alatute kalduwuste wastu, kandis mitme felti märkisi, wõi, wähemalt, nende märkide lintisi. Suiitsetamise wastu wõitlemise felti poolt oli tal rinna peal kollane lint, joomise, kaardi mängimise, wandumise ja sõimamise wastu awaldas ta oma põlgust roheliste, punaste, walgete ja mustade lintidega pluufede ja palitute rinnaesisel.

Juba ammust aega oli Wapenbi linnale sõja ajal soldatite kogumispunkti olnud; mitmed kuulsad wäeülemad olid siin eluajal oma wõidurikkad wäeosad kokku seadnud; niipea kui mobilisatsioon wälja kuulutati, hakkasid siia ida, lõuna ja lääne, iseäranis aga põhja poolt püha, soldatitega täidetud rongid weerema; ligi wiiskümmend tuhat oli neid wahel siin. Linna ümbrusesse terkis lugemata hulk palatisi, kuid nendest oli wähe, ja kahekümne tuhande mehele tuli linna erainimeste juurde korterid määrata.

Miss Malabi, kellel suur warandus, mille protsendid aga enamaste kõik kõiksugu joomise, suiitsetamise, kõlwatu elu j. m. s. „wastaste“ feltside heaks läksid, elas juures, ruumilias majas, ja kohalikud wõimud olid juba ükskord lahked ta wastu, kui niisugusesse awarasse korterisse kõigest kaks soldatit määrasid.

„Ma tuln sinu juurde õfets, Ruth,“ ütles ta õele, selle mõisa jõudes. „Minu juurde taheti kaks soldatit korterisse panna, mina aga saatsin serfanti kus pipar kaswab! Jumal hoidku! Mine tea, nad wõiwad mind õfetsel weel ära kätkestada! Niid pole midagi, peafidki soldatid minu juurde minema, leiawad nad lukus uksest eest.“

II.

„Esimene klass, Wapenbi, rutem!“ hüüdis miss Malabi käsikwalt, kaht hõberaha läbi afna piletkassas laua peale wisates, mille taga, kitsas toas, kaks raudtee ametnikku rahulikult sõjasündmuse arutasid.

Miss Malabi, kes „kihtwedude ja õnnemängude wastase felti“ eestseisjanna abilise oli, kuulis selgeste, kudus üks nendest ütles:

„Räbalapalga peale wean kihla, et Türi sõdima ei hakta.“

„Efimene klass, Wapenbi,“ kordas südi naisterahwas kõwemine, sõrmenuliga wastu akent koputades.

Peale mis Malabi ei olnud ainustki reisijat, pealegi oli weel rongini minutit katsummend aega. Sellepärast ei mõtelnudki ametnikud oma jutuwestmist pooleli jätta.

„Mis teie, õnnetud kihlweo wedajad, mõtlete mind tulewa aastani siin kinni pidada?“ kätatas mis Malabi wihaselt. „Kuulete: efimene klass, Wapenbi, ja rutem, wõidake teile!“

„Piletist enne rongi päralejõudmist anta,“ wastas üks ametnikudest rahulikult.

„Miks?“

„Seadus.“

„Mul ei ole asja teie seadustega; mul on efimene klassi pilet waja.“

„Rahjuks ei wõi ma seda wälja anda.“

„Mis, pean ma siis ilma piletitä sõitma?“

„Wõib olla ei tulegi rongi.“

„Kudas nii?“

„Jätakse saatmata.“

„Teie wõite saatmata jätta mistahes, minul on efimene klassi pilet waja.“

„Rongide liikumine ei ole enam korralik, preili, arwatamaste ei tulegi täna enam rongist. Kas te kuulutust ei näinud?“

„Aga kudas ma Wapenbise saan?“

„Mis muud kui jala,“ wastas ametnik, teda jutuajamine ära tüütanud.

„Kudas jala? Kuuskiimend seitse wersta! Kuulete, ärge rääkige mulle rumalust, noormees, wõi ma tulen teie kontorisse.“

Et aga uksest lukus ja piletkassa aknast wõimata läbi pääseda oli, siis wõtsid raudtee ametnikud omale wabaduse weel pilgatagi.

„Laenake kellegi käest jalgratas!“ soovitas üks.

„Wõi lennumasin,“ lühas teine juurde.

„Isegi pilgatud naisterahwa wiha on raudwõre ees jõuetu. Lulwihane wanapiiga jooksis platwormil ligi weerandtundi ringi, wiimaks ilmus sinna jaamaillem kellegi mõisnikuga.“

„Kudas on piletiga lugu, mister Person?“ küsis mõisnik.

„Reisijate rongist täna wist enam ei tulegi, mister Broun,“ wastas jaamaillem.

„Sõjawägi?“

„Jah, weame neid ühtelugu Wapenbise.“

„Aga homme on rongist?“

„Baewalt. Wõib olla ülehomm, esmaspäewal, saadame ühe lissarongi.“

„Mis ajal?“

„Ei ole aimugi. Panen kuulutuse wälja, niipea kui ise teada saan.“

III.

Mis Malabi jõudis alles esmaspäew kell üheksa õhtul koju. Rong wedas teda kuuskiimend wasta terwelt kahelksa tundi, ja ta meeoleu ei olnud sugugi kriitlikult waga ega pilwita.

„Noh, kui niikid tee ja kotlet walmis ei ole, siis ma teda õpetan,“ mõtles mis Malabi ahwardades.

Kuid „õpetamise“ asemel ootas teda terve hullumaja. Iga aken majas, ülevalt kuni alla, oli heledaste walgustatud. Keegi tagus kättega, mis tugewad ja paendumatad olid kui sepal, klaweri klawisi, sealjuures läbilõidawa tenoriga rahwalaulu sõnu üürgades. Magamisetoa aknast rippus paar pikki, hallis soldatipükstes jalgu alla, põlwepeal puhkas gitare ja kähiseu iirlase hääl laulis kupleesi, kõrwulufus-tawa koori saatel. „Õpetust“ oli tõeste waja!

Oli see siis tema waitne maja rahulikult nullitsal, wana neiu maja, milles igas toas kallis pählipuu mööbel, waiwad, peeglid, kallid aknariided ja kõige piimlikum puhutus!

Igast toast kostsid silumata häälid ja woolasid tubakasuitsu pilwed; isäranis suur rõõmulärm kostis saalist, mille aknad rohuaija poole olid.

Alt ükfit: Paul Lõri — Alt teine rida: Mihkel Mäll, Ferdinand Feldt, August Weeber, Kõik Paide kr. Alt kolmas rida: Kusmin, Petrogradist; Willem Profs, Saapsalu kr.; August Isral ja August Linapet, Paide kr. Wiimane rida: Gustaw Hiimets, Paide kr.; Parjuhin ja Põinski, Petrogradist; Gustaw Pormann, Oskar Kabral ja Gustaw Pottmann. Kõik kolm Paide kreisist. Kõik sõjawäljal.

Minutiks ahwardas mis Malabil hing wiha ja põlgutuse pärast kinni jääda, siis lõi tal wiha plahwatama. Netfikult wihmawarjuga pea kohal wehtides tormas ta trepist üllesse ja tuiskas nagu maruhoog pidussejate kallale.

Efimene selle naisterahwaste armsama sõjariista hoop langes kapral Morisist laiade õlade peale, kes kuus jalga kolm tolli pikk oli; teine — puistas tolmu wabatahtliku Dikensist õladel, kolmas paistas Gudari käharpealt mütsi maha; kaks matfu plakfatafid Jordi turjal. Ja Jumal ükfi teab seda, kui palju õllepudelisi põrandale wirutati, palju tühje ja kallid märjufesega täidetud klaasist kildudeks purustati, enne kui kapralil õnneks läks mäsaja wanapiiga ümbert pahema käega kinni wõtta, ja teda nagu tafutoonalt ülles tõstes, parema käega ahwardades tema wastu ülestõstetud naise käest kinni haarata.

„Jääd ja wait, saatana hing! Jääd wait!“ kätatas ta.

IV.

„Kas nõnda räägitakse naisterahwaga?“ küsis serfant Kallagan, tuppast astudes. „Rohe pane preili sõhwa peale istuma, kuuled sa?“

Serfant kõneles käsikwalt ja rahulikult. Tema laia rinda ehtis terve rida autähtede lintist.

„Millega wõin teile kasulik olla, preili?“ küsis ta majamanikult wiisakalt.

„Kasige minema!“

„Kahetsen wäga, preili, kuid just seda ma teha ei wõi! Ülemuse käst, saate ifegi aru.“

„Mis teie teete minu majas?“

„Olge heaks, astuge buduari,“ pakkus serfant temale kätt ja, koonsolejate imestuseks, astus wihane piiga tema järele, nagu tallele.

„Waat“ kudas naisterahwastega peab ümber käima,“ ütles kapral neile auharilikult.

Kõögist mööda minnes waatas mis Malabi sinna. Seal praadisid wiis soldatit heringaid, neid tema hõbekahwliga ühe külje pealt teise pöörates. Waene mis Malabi ainult oigas.

Wäikses saalis, mida serfant „buduariks“ ristitud, mängisid kahelksa soldatit Ludowik XV stiilis laua peal kaart; siin seifid ka lahutamata kaaslastena õllepudelid, poolikud

Inglise lendur peab Saksa „tuwikeje“ peale jahti.

Klaasid ja tubakasuitsu paks pilv ujus sisseastujatele vastu. Wanapiiga oigas veel kord abitult.

„Wälja siit, teie — harimataid!“ korraldas serfjant.

„Ta tegi atna laiali lahti, et wärsket õhtu sisse lasta, kui watas laua tolmuse rätikuga üle, lükkas mõnusa tugi-tooli lähemale ja jäi aupakklikult perenaise ees seisma.“

„Noh, jutustage nüüd mulle, mis lugu see õieti on siin, serfjant,“ ütles ta.

„Esmalt olge lahked, jooge klaas teed,“ pakkus serfjant.

„Ta ruttas kööki ja tuli mõne minuti pärast sealt tagasi, puhta salwrätikuga kaetud kandikuga, mille peale korralikult olid seatud väike auraw teekann, suhkrutoos, teeklaas ja taldref palawa ifuäratawa kotletiga, leimaforni kõrwal.“

„Laske hea maitseada, preili,“ ütles ta lahkest.

„Aga kus Marta on?“

„Marta? — Ah, wist see lahkuseta naisterahwas, kes laupäewast saadik oma toa ukse luku keeras ja nüüd enam nägu ei näita?“

„Ta ei ole kellegi naisterahwas, waid lihtsalt puruloll, kui ta nõnda tegi, nagu teie räägite.“

V.

Miss Malabi wõttis lonkshawal teed ja tundis enesel ülihea olewat. Ta sõi kotleti ära ja paar tükki saia, ja tee oli palaw ja kange — just tema maitse järele.

„Siis ütlege ometi lõpuks, mis see kõik tähendab?“ küsis ta.

„Näete, preili, meie oleme siin...“ algas serfjant.

„Kõigepealt — kes see „meie“?“

„Meie — meie soldatid, preili.“

„Soldatid ja soldatid! Kuid ma teatafin arwatawaste küllalt selgeste, et ainuõigesti soldatit oma majasse ei lasse?“

„Seitseteist meest, preili, mina kuuteist soldatiga.“

„Seitseteist?! Wälja... filmapill! Kuulete?!“

„Olge ifka, preili, kuhu minu waesed poisid nüüd õõsel peatfid minema? Ega nad ometi uulitsal wõi magada! Mõtlege, kui kahjulik õõsine paks udu on...“

„Noh, siis kasigu hommikul. Mis te enesest mõtlete? Minu maja olete sealaudaks teinud!“

„Olge ifka, olge ifka...“ kordas serfjant.

„Terwe maja on kõige hirmsamat tubaka, õlle, wiina, konjaki haifu täis! Karjutakse, lauldatse, wilistakse, wannutatse ja... jõmatakse!“

„Teie ei wõi seda ometi ei tea kui suureks patuks arvata inimeste kohta, kes, wõib olla, paari nädalatki enam ei ela!“

„Ei ela? Mispärast?“

„Sellepärast, et maha tapetakse.“

„Tapetakse?! Mispärast?“

„Et teie õõsel rahulikult magada wõiksite, preili.“

VI.

Miss Malabi terwe elu oli pahurpidi pöördud. Ta heitis kell kümme woodisse, jäi wiie minuti pärast magama ja ärkas kell seitse. Umbes kell wiie ajal kuulis ta läbi une sammusi, mingisuguseid segaseid hääli, kuid magas edasi. Harilikul ajal ärgates inestas ta surmawaitkuse üle, mis majas walitsemas. Oli nii waitne, nagu poleks majas inimesehinge, ifegi ifeoma hingamist wõis kuulda.

Kell seda waitkust tulid süübil wana-piigal eilaõhtused süüdmused meelde, suitsuhais, müra, laulmine, karjumine, õlut... „Et te õõseti rahulikult wõiksite magada“... Kes ütles need sõnad, ja pealegi Siri murdes? „Rahulikult magada“... Ta on alati rahulikult maganud... Ah, ja! Serfjant ütles, et need lauljad, karjujad inimesed kaht nädalat ei ela... Neid tapetakse, et ta õõseti rahulikult wõiks magada...“

Miss Malabi kargas woodist, pani ruttu riidesse ja läks alla.

„Sarfjant ütles mulle,“ seletas Marta wihase häälega, „et ma pool üheksaks seitseteist toopi teed keedaksin ja wõimalikult veel keewa wett, aga ma ei liiguta muidugi sõrmege nende jaoks.“

„Ja päris asjata. Rohke tee tuli üles ja pane kõik teekannud ja kastrulid, mis meil on, walmis, ja kui ei taha — korja oma kolid!“ teatas miss Malabi.

VII.

Kell pool üheksa tulid näktsjed soldatid suure müraga tubadesse, mis nende poolt juba enne koristatud: kõik aknad lahti, kõik põrandad hoolikalt puhtaks harjatud, tolm igalt-poolt ära pühitud.

Lahja tee asemel wõttis neid hea kohwi lõhn vastu, kolmweerand naela kuiwa leiwa asemel igatihele seifid laual munad, liha, juust ja wõi, piim ja koor — kuninglik kõhutaits esines nende imestanud filmadele.

„No wõtaks... s. o. — ma olen imestanud, üllatatud!“ kõhmas serfjant Kallagan ruttu, wana preili piltu oma peal wiidawat nähes.

„Mis kella ajal teie lõunat sööte?“ küsis see.

„Kell pool üks, preili!“

„Ma tahan selle eest hoolt kanda. Ütelge, et soldatid midagi enesele ei ostaks. Kahetsen, et eila õhtul nii ärritatud olin... Rauaks te siia jääte?“

„Kardan, et mitte wähem kui nädal...“

„Kardate?! Kuid ma teen nii, et te kahetsete, kui teil siit ära minna tuleb.“

„Aga, preili...“

„Ei mingisuguseid „agasi“, serfjant! Tee kell wiis, õhtusööd kell kahesja, ja wõite omal seltsimehi kaasa tuua sõdma niipalju kui tahate, ja wabalt laulda ja mürada. Ma tahan rahuliku südametunnistusega magada, serfjant.“

VIII.

Mõiduslik-hea oli see nädal soldatitele! Lõunasööd oli hommikusöögist parem, tee — lõunasöögist, ja õhtusöögid, milleks igatiüks seltsimehe kaasa, tõi — täiustipp. Perenaine ife oli igakord laua ääres ja ostas ka juba sõjameeste wiiski rääkida.

„Kapral Moris,“ küsis ta lord, „misjugu-
guste seltside linnid need serfant Kallaganil
mundri peal on?“

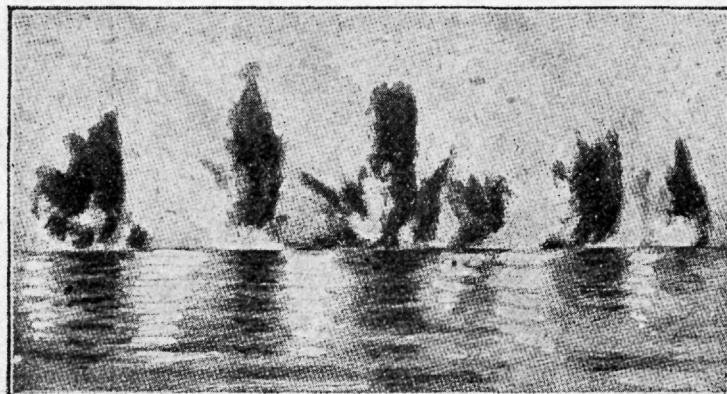
„Seltside? Preili, need ei ole seltside linnid,
waid autähtede linnid kangelasetegude eest?“

„Kangelasetegude eest? Lahinguwäljal saa-
dud?..“

Miss Malabi oli seni ordulintisi seltside täht-
suseta märkidets pidanud. Tal enesel oli need
wiis, serfant Kallaganil aga seitse, mis teda
iseäralise austusega tema peale sundis vaatama.
Ei tea, kas see autartus peale tapral Morise sele-
tust tõusis wõi langes.

„Serfant,“ pööras ta lord selle poole,
„ma tahan, et teie kõik rõõmsad ja rahul olete
minu majas, ainult seda pidage mees: mitte
üht krossi ei maksa ma tubaka, õlle ja teiste kahju-
likkude asjade eest. Mitte üht krossi!“

„W. R.“

Miinitõkete plahwatus Dardanellides.

Gesti sõjameeste kirjad.

I.

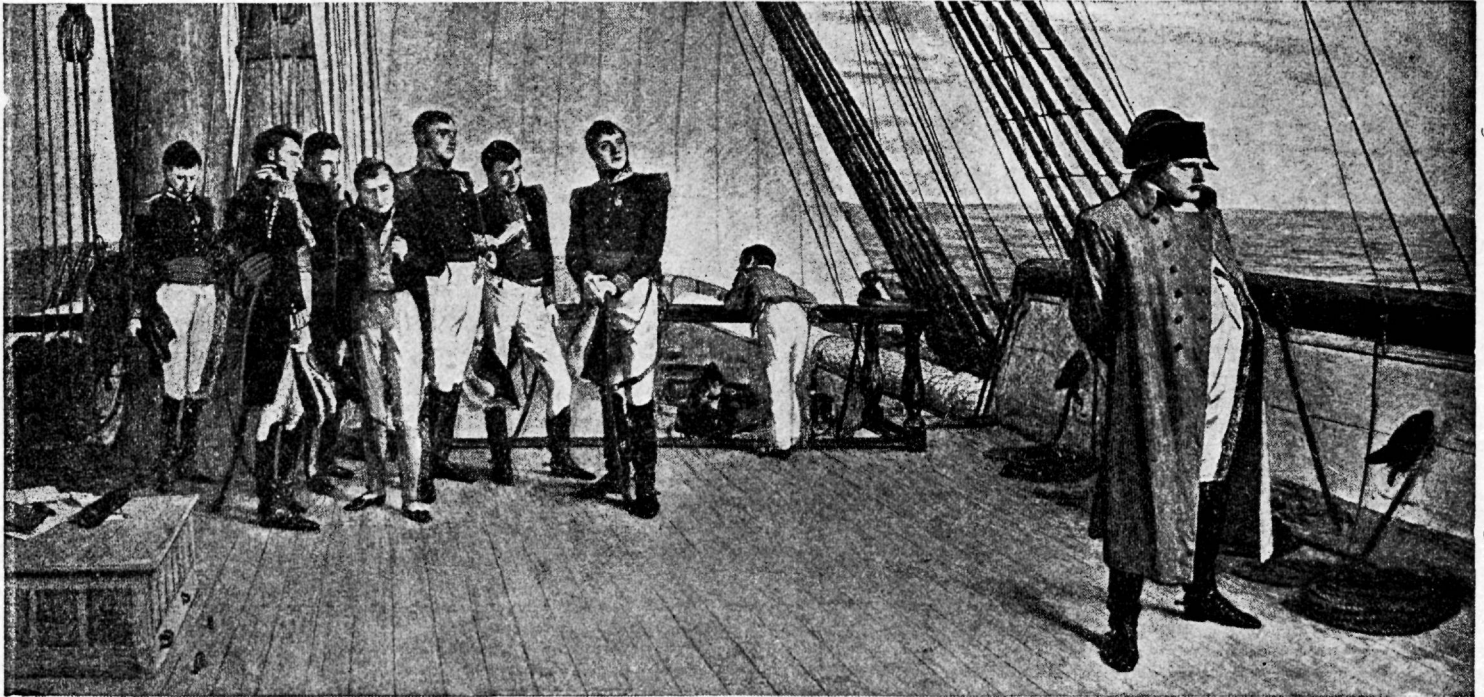
Tulejooneilt, 16. juunil 1915.

Armsjad kodused! Teie kirjas seisis, et teid vähem kui
juhtumine praegusest sõjast kangeste huwitab. Kirjuton teile
ka siis nii lühidalt kui võimalik ühest suuremast lahingust
R. jõe kaldal, millest mina ise ka muidugi tegelikult osa
wõtsin.

W. alt, kus seni seisnud olime, sai meie korpus käsu ära
rännata. Suurema aja teed sõitmine raudteega, aga tuli ka
mõnikümmeid wersta jala sammuda, enne kui ära määrat-
tud kohta jõudime. Umbes kell 2 ajal anti meile süüa ja
õhtu eel saime käsu edasi liikuda. Meie ise muidugi ei tead-
nud kuhu. Saime waemalt 5 wersta ära käia, kui meid
ahelasse komandati. Tähtsime selle käsu ära, s. o. lähtime igamees
sammu wiis teisest eemale, ja jääme igamees oma kohta
peale pifutama. Ei lastud meid kuigi kaua seal lamada,
kui kästi jälle edasi minna. Enne edasiminekut rääkis meie
komanderd meie ülesande ära, see oli lühidalt järgmine:
waenlase wägi on meist umbes 3 wersta kaugusel kraawides,
okstraatide aedasi neil ees ei olewat ja niisama ka kuuli-
pildujaid. Sellepärast pidi meil üsna kerge waewaga lorda
minema neid kraawidest piisistikkudega wälja tõrjuda. See
oli omajagu pime ja meie sõdames kattsis ka pimedus kõik mõt-
ted elu peale oma paksu linikuga kinni. Ilma ühegi mõt-
teta, masinlikult, sammusime meie waguvalt edasi. Aga sellegi-
pärast, kui nii suurt rahwahullust edasi liigub, on omajagu
kõminat ka. Ja seda oli waenlase pool nähtawaste tähele
pandud. Igaaltpoolt hakkasid walgustawad raketid üles ker-
kima, wõi päewaselgelt walgustades. Kõmasid ilusad piis-
paugud ja kuulipildujad tegid ka natuke oma „ilusat“ häält.
Mõni meie seast sai ka juba haawatud ja ka surma. Kuid,
piisid kõwaste käes hoibes, läksime selle peale vaatamata ikka
edasi. Korraga kõlas kuskilt tagant komandohääl: „edasi,
wennad, hurra, tikkudega!“ Muidugi koondasime nii palju
kui võimalik üksteisele lähemale ja tormasime „hurra“ ksen-
dades edasi. Waat' siis pääses waenlase poolt päris põrgutuli
lahki. Kuulipildujad hakkasid wahetpidamata müristama.
Hääle järele arwates ei olnud neid seal mitte kümnete, waid
sadandewiisi, piisid põrisesid ja suurtükkidest anti kogupa-
kude kaupa tulid. Seal pidas surm meie ribadest kolelat löi-
kust, nagu ma seda enne weel ei olnud näinud. See oli
walgustatud nagu päew. Ma ise mõtlesin, et küll maailma
hukkamine koledam ei wõi olla. Siiski, sellest suurest põri-
nast jäi meid ikka ka mõned järele, ja meie jooksime ikka
edasi, kuni ühe korraga kõrgeid ja laiasid okstraat aedu endi
ees nägime, milledest üleminek ilma abinõudeta wõimata oli.
Paljud haarasid kättega traatidest kinni, aga kuuld tegid
neil sealsamas ka otse peale. Ja kauaks jäid nad sinna

traataedade kllge koristamata. Ei aitanud enam muud nõu,
keerasime ümber ja, kõhu peal roomates, nihutasime tagasi.
See küll mõtlesin: „siia nüüd tingimata naha müün.“ Aga
pärast nägin ära, et see lord ei saanud sakslastest minu naha
ostjad. Seal, tuhu ma pifutama jäin. olf pifut madalam
augukoht, sest kuuld lendasid kõik wiisilale üle. Minu ümber
lamas kaunis palju furnuid, ja haawatud palusid aitamist
ja haawade sidumist. Ma tahtsin ka seda teha, aga warsti
nägin ära, et päris wõimata on pead tõsta. Niiviisi jõu-
dis walge kätte ja nende lastmine hakkas ka natuke raugema.
Katsusin mina ja mõned kergemalt haawatud üles tõusta ja
ära minna, aga seda pandi nende poolt tähele, ja jälle len-
das kuuldide parw üle ja ümber meie. Ei aitanud midagi,
pidime ikka wotama, ja sedawiisi wotasime kuni teise ööni,
siis saime salamahti weel ära tulla, oma kaitsekraawidesse.
Ah jah, seda oleksin unustanud, et sel hommikul, kui wal-
geks läks, siis hakkasid meie suurtüki batareid nii kiiret ja
kolelat tuld waenlase peale andma, et kõik nendepoolne maa
kuuldide lõhkemistest paksu suitsu ja tolm käes tees. Kõik ma-
jad, mis seni weel terweks jäänud, põlesid. Üleüldse pakkus
kõik see lärm filmadele wäga kurba pilti. Seda kirjuton
ma praegu kaitsekraawi katusel, kus järelewaatajaks olen, kui
kaugel Saksa kuuld lõhkewad. Sõõki saame ainult üksford
ööpäewa kohta öösel; kui west ka see ajal walmis on toodud,
siis teedame ka päewal teed, muidugi sügawal maa sees
ahtudes, kust suits ega tulekuma waenlase filma ei ulata.

Lõpuks tahan teile mõne sõnaga meie praegust tulejo-
nel wiibimist kujutada. Wahetamine sünnib alati öösel.
Wagu, ilma kätata, lähineme meie kaitsekraawidele, jooksu-
kraawisi mööda astume kaitsekraawi sisse. Piisid on laste-
ahtudes ja igamees seisab öösel oma piisid juures. Korda-
mööda wõtawad senised wahilolejad oma piisid wälja ja
lähewad minema, meie aga paneme omad nende asemele ja
jääme nüüd omalorda walwama. Ööajal on wahid eelpool
wäljas, nii kaugel, kui waenlase lähedus lubab. Kui wal-
geks hakkab minema, tuleb suurem osa nendest wahtidest ära.
Öösel meie testi ei maga, mõni osa mehi on wahi peal, tei-
sed jälle toowad wett ja wuid teeketmise jaoks walmis, sest
päewajal ei tohi keski kraawist wälja minna. Päewal sooja
suppi saada ka ei ole võimalik. Umbes werstamaad meie
kaitsekraawidest tagapool on mets. Öösel toodakse supikatel
sinna ja sealt toome omale suppi, pubru ja igamehe kohta
oma lihahülli, niisama ka leib. Ilma põhjuseta meie piisid
ei lafe, aga Willemi poisid plakutawad alati. Ja siin on
neil kõigil lõhkewad kuuld. Kui niisugune kuul maa sisse,
puu sisse wõi ka inimesest läbi läheb, kohe käib oma kõwa
plakatus, niisama nagu piisipaul, ja kuul lõhkeb wäikes-
teks tükkideks. Suurtüki lastmine on enamaste päewa, nii-
hästi meie kui ka waenlase poolt. Suuremalt ofalt lange-
wad nende kuuld üle meie kraawide, kus lõhkewad, liima
ja kiwa taewa poole pildudes. Sõegi mõista, et ka
päris kraawide sisse mõned trehwawad. Mõni päew tagasi

Saja aasta eest. Napoleon „Belerofoni“ peal.

laskis ta kaks pauku õige suurtest, minu arvamise järel peidid wist need kuulsad 42 tsentimeetrilised põlema. Kõmas kaugel mürtatamise sarnane pauk, õhu sees oli kõwa mürin, nagu oleks raudtee rong sõitnud. Kõis kõrwululustaw kõrakas, ja — kõrgele taewa poole tõusid liiw, kiwid ja must suits, nii umbes 200 jammu meie kraawide taga. Maa kõikus pörutusest ja tuletas mulle Moosese aega meelde, kui maa mitutuhat patust Israeli meest oma sisse neelas...

Gustaw Wisnapu.

(Дѣйств. армія, 1 армейскій корпусъ. 96 Омскій полкъ 6 рота.)

II.

Maakuulamisel.

Meie ratsawäelaste esimene ja rassem ülesanne seisab maakuulamises, mille tarwis meie postkudes rahu ajal erakomandod on. Sga niisugune maakuulaja peab hästi kaarti ja kompassi tundma, peab ka hästi lugeda, kirjutada ja rehkendada mõistma.

Maakuulajal on palju kohusi: ta on alati esimene, kes ennast tahes eht tahtmata saatuse hoolets peab usaldama; ta on esimene, keda waenlase kuul eht wangistus tabada mõdib; ta peab seitsme kuni kahetja wersta tagast oma polku sõnumi saatma, et tee lage ja waenlastest waba on. Suhtub maakuulaja aga waenlast nägema, siis peab ta oma selja taha märku andma, et seal seisma jäädaks, iie aga peab peale selle veel selge teate oma jaoskonda andma: kui palju on waenlasel wäge ja kus poole nad liiguvad; on neil ka juurtükka, kuulipildujaid jne. On meie jõud siis nende omast suurem, katsuvad meie wäed neid sisse piirata ja wangi wõtta; on aga neid rohkem, siis põmmutab meie patareid maakuulajatest ettenäidatud koha peale ägedat tuld ja sunnib seega neid meie teed lahti tegema. Põgeneb waenlane, siis peab jällegi maakuulaja see olema, kes tema kannul käib, et näha, kus poole ja kudas nad põgenewad. Mõnikord mõdib niisugune tagaajamine õige kaua wälkata ja sunnib ratsamehi õõd kui päewad ühtejargi sadulas is-

tuma. Üks niisugune tagaajamine, mis ma ise olen läbi elanud, oli minewal juwel 1914. Preisimaal. Meie pidime 5 õõd ja 5 päewa sõmmata ja puhtamata oma ülesannet täitma. Misugused tundmused inimesel kõige selle juures weel olla mõdib? Seda ei hakka ma siin kirjelbama, sest igauks mõdib ju seda enesele ilma selletagi ette kujutada.

Süski aga weel libedam kui nälg ja wäsimus, on janu. Praegugi, kui ma selle peale tagasi mõtlen, tänan ma õnne, et see piin mõõdas on ja, annaks Jumal, et seesugune karikas mulle iialgi enam õjaks ei saaks. Kõnelen sellest pikemalt:

See oli jällegi maakuulamisel Saksamaal Wehlau linnatse ligidal; meid oli neli meest ja seega julgem edasi ratsutada. Kui me juba kuus kuni seitse wersta edasi sõitnud olime, märkasime tugewat waenlase eelwäe jalka otse meie poole kihutawat. Meie pidime enestele warjupaika otsima, kui mitte põgeneda ei taha. — Minut, ja nõu on peetud.

Kaks meist sõitsid tagasi, et meil mõimalik oleks pärast nende läbi polku teadust jaata, kuna meie kaks aga paremale poole metsa kihutasime. Waewalt olime metsa alla jõudnud, kui pool eskadroni Preisi ulanisi 2 õhwitseriga meist mõõda ratsutasid, ilma et nad meid tähelegi oleks pannud. Arwata katsjada jammu meie selja taga pidasid nad ühe heinaküüni juures kinni, wabastasid hobused sadulast ja asusid laagrisse. Meie waatasime küsides teine teise otsa, kuid kumbki ei leidnud sõnu. Minut kadus minuti ja tund tunni järele, õhtu jõudis juba kätte ja minu seltsimees tulkus kännu najal, minul aga ei tulnud und meelbegi, sest mind piinas janu. Waenlaste laagris wälkusid tuled, nad laulsid laulusi, milledest mul mõned palju kuulub ja tuttawad olid, nüüd aga ei waimustanud mind kõil see sugugi, sest see tole janu, mis mind piinas, ei lahtnud enast minutitiski unustada. Ka hõbyne müllas mind ninaga, ka tema tahtis süüa, ka tema kõht oli tühi! Mis mõisin ma temale ta pea raputuse wastufeks anda? Ta sai minust aru, õhtas raskete ja jättis mind rahule. Hommutul, kui juba wähe loitma hakkas, käisin ma selle metjajalga risti ja pöigiti läbi, kuid targemat ühtegi! Seljataga 75 waen-

lase ulani; paremal- ja pahemal- pool väljatänaval väiksed waenulised jalawäe salgad; mine kus tahad, igalpool on ainult hukatust oodata!

Hommikust sai Iduna ja Idunele järgnes õhtu, aga waenlane ei mõtlegi ei edasi ega tagasi liikuda. Väikesed ratsasalgad saadeti maatuulamisele, wahid (karaulid) seati wälja, tulesti ei ole täna nende laagris näha ja ka endine kisa ja lära on waitunud. Wiist olid nad teada saanud, et meie wäed ligidal on ja tahtsid ettewaatlikult olla? — Ka minu felttimehel hakkas janu ja nälg waewa tegema ja meie hobused närisid näljaga kõdunenud kändu! Mis pidime meie peale hakkama, kudas endid seejulgusest seisutovrast päästa!? — Jah, tõeste, see oli raske küsimine, mille peale meie teine teisele wastust anda ei mõinud! Ma tundsin, et waewalt weel jalgel seista suutsin, pea oli uimane ja keel kuivas suulakte, wett aga ei olnud sealt metjast kustilt saada! „Häda ajab härja kaewu“, nagu seda wanafõna ütles, ja nii ähwarbas ta ka meid sinna ajada. Wiimaks ometi arwasime nõu leidnud olevat ja olime pealegi üliõnnisad oma radikalise mõtte üle: mõddag wõtsime wõõrt ja hakkasime kaewu kaewama. Mätas mätta järele lennab kohalt ja töö ehenes kiirelt. Meie ust oli niisama kindel, nagu ford Moosesel, kui ta kalsu puudutas... Niisugust imetegu ootasime nüüd ka meie. Mütšidega pilduksime augusti liiva wälja ja olime mõlemad juba surmani wäsinud, aga wett ei ilkagi weel, waid ainult liiw, punane liiw ja muud midagi! — Kuid kas ei olnud ust meil küllalt kindel wõi oli see muu wigu, aga oma janu kustutusels leidime ka sellegi abindu wiimaks tühja olevat! — Wäsinult ja nõuta istusime kannule ja ei pannud täheleegi, et päike juba jällegi alla weeremisel oli. Waenlase väikesed ratsasalgad, kes päewal maatuulamisele olid, pöörasid oma wanasse sõjateriisse tagasi. Paremalepoole meist laagerdas ennast üks waenlase jalawäe bataljon 4 kuulipildujaga ja pahemalpool oliwad mõned üksikud eelwahid (dosorid).

Õhtu edasi minna oli meil aga praegusel filmapilgul ainult õnne korral tee lahti ja mõne minutilise järelmõlemise peale sammusin mina hea õnne peale lootes ja sõbra käepigistusel metjast wälja, iuuu otsuma. Arwata wiesaja sammuga laugusel oli üks talu ja ma juhtisin omad sammud otse sinna poole ning olin warsti talu dues kaewu ääres. Kui ma aga weepange olin wälja tõmbanud, kusjuures oma wiimase jõu kottu wõtma pidin, ei leidnud oma suures imestusels mitte wett, waid pool pange muda! Nõutult waatasin ma ringi ja nägin üht wanameest weetoobiga minu poole tulewat. Rõõmu pärast ei saanud ma sõnagi suust, waid tõmbasin karsitult weetoobi wanamehe käest.

Silmapilgul aga, kus minu huuled weetoobi äärt puudutasid, tungis minul temast äratõlemata wastit lõhn niisuguse ja ma küsisin wanamehelt:

„Mis see on, kwajs wõi wesi?“

Wanamees ei wõistunud aga midagi, waid rebis krampulitult weetoobi minu käest ja wirutas ta kõige täiega due maha. —

„Teie olete sakslane?“ küsis ta wiimaks warisewal häälel.

„Ma ei ole just mitte sakslane, waid olen Wene-Balti-maalt, Riia linnast, palun aga külma wett, olen kolm päewa joomajanus!“ wastasin mina.

Wanamees andis kõige märku ja jookstes tõttas tüdrukult, tuli sealt jällegi niisama ruttu tagasi, kats pange-täit külma wett ligi tuues.

Waenlase pommitamise all kannatanud uulits.

Õmeti üksford sain oma janu kustutada. Nüüd aga piirasid mind majaanikud nii, siise, ja panid korruga nii palju küsimusi ette, et waewalt wõistata suutsin. Nemad ei jõua küllalt see üle imestada, et Wene sõjat ka Saksa keelt rääkida mõistab. Ma täitsin oma riidest weepanga ja tahtsin jälle minema hakata, aga nad palusid mind waga nendega ühes õhtut süüa, ja ma jäin. Mu Jumal, kudas pidin ma seejuures õnnest lahti ütlemata, oleksin ma ju, nagu seda meie küllalt tutaw rahwasõna ütles: „kas wõi poole hunti korruga ära sõnnud.“

Peale õhtasöögi andis mulle see lahke perenaine weel kanita leiba ja wõid ligi ja jälle sammusin ma tuldu teed tagasi. Olin ma juba arwatavasti kümme sammu talust eemal, hüüdis mulle wanamees warisewal häälel järele: „Andke andeks, et ma teid surmata tahtsin.“

Nüüd tuli mulle see kohutaw filmapilt alles meelde, kus wanamees selle toobi minu käest ära tõmbas ja ta due rohu peale wiskas. Külma warin käib mul kehast läbi, mul on hirm, ja kiirelt astun ma metsa poole. Minu äratõlemise ajal oli felttimees hobustele sületäie rohtu muretsenud, ja kui me neile weel pärast juua andsime, lõpetasid loomad oma söögi wiimase kõreni. Oli minu felttimees juba joonud ja Saksa perenaise leiwanika lõpetanud, siis pidasime nõu kudas pääseda.

Waenlase laagrites oli wait ja waga, ehl neil küll tingimata wahid wälja seatud olid, aga mis sellest. Juhtubki mõni neist meie käest „labilaste sõna“ küsima, siis wõistatule otsetohe: „Meie oleme omad“ ja seega jäägu ta rahule. Dõ oli sedawõrd pime ja pilwes küllalt, et kahelkümne sammuga laugusel meid keegi ära tunda ei wõiks, kas me tõeste omad wõi mõdrad oleme. Laseb aga keegi wahtidest meie peale, noh, siis peab ta küllalt osaw kütt olema, kui ta juba meid pimedas galopi pealt trehwata tahab. „Sõidame, Iwan?“

„Sõidame,“ wastas minu felttimees rõõmsalt, ja ettewaatlikult juhtisime omad hobused metjast wälja, pahemalepoole, tuldu teed peale. Meie sõitsime sammuga ja kalsusime ulanidest wiimalisult eemal hoida, kui korruga keegi waht kärijewa häälega meie wastu karjus: „Hallo! Kes seal on?“

„Meie oleme kats ulani ja sõidame praegu maatuulamisele, oleme aga omad ära kaotanud ja ei tea, kust neid leida?“ wastasin mina.

„Minge sinna küüni poole, seal on ulanide laager,“ juhatas meid lahke waht oma kärijewa häälega. Meie sõitsime aga otseteed edasi, ainult natuke tähen-datud koha poole hoides; olime aga juba küünist mõddas, siis wõisime juba tergemalt hingata ja sundisime hobuseid rutemale traawile, siiski aga jällegi üks taktistus! Jällegi

Sakslaste pommidest tekkinud tulekahju Berwenis Prantsufemaal.

Kõlas kellegi wahi hää! meie kõrwu „Pidage!“ Meie last-
sime hobused edasi sammuda ja ma wastasin, et omad
oleme.

„Kus, kurat, te siis nii wara kihutate?“

„Maakuulamisele saadetakse,“ wastasin ma pahaselt.

„Kes te seal olete? Editte siia, on teil sigarit?“

„Hans ja Fritz oleme, sigarit pole meil aga tum-
bagilgi.“

„Mis pagana Hans ja Fritz; seisma jääge, kas kuulete,
eht ma lajen!“

Wastuse asemel andsime hobustele kannutseid, ja mõne
minuti järele olime meie juba wahi filmist metsanurga taha
kadunud. Ilmaaegu saatis ta meile kolm kuuli järele ja
ilmaaegu äratas ta oma selfimehed trewowale, meie kihu-
tasime siiski oma teed! Kui juba nii wiisi kolm wersta
edasi olime ratsutanud, pidasime wiimaks kinni ja kuulata-
sime: kõik oli wait ja waga. Meie omad ei wõinud siit
enam kaugel olla, see oli meil kindel, ja meie pidasime
hobused sammu. Dnue lombel juhtus ta warsti üks eel-
waht, meie oma polgust, meile wastu tulewat, ja juba
kõidu ajal olime poltus. —

See oli üks juhtumine, mida wäärt arwasin lühidalt
kirjeldada. Juhtumine ja dnn on sõjamehel kõigeparemad
sõarad, millede peale ta alati loota võib; milledega ta
maakuulamisel kui ta lahingus käsi-käes käib.

Mõnikord tuleb ette, et inimeue juba iseenele hukatust
oma filmadega näeb ja waimus juba omastega jumalaga
jätab, siiski aga pääseb ta jälle ja imestab pärast ifegi
oma saatuse üle. Sagebaste tuleb seda maakuulamisel ette,
et üks eht kaks meest terve waenlase laagri ligidal ennaft
warjul hoidma peawad, ja sellega ei ole veel kõik õeldud,
kui ratsamees päewadetaupa nälga ja janu peab tanna-
tama, seda kannatab ta tema teine pool, s. o. hobune temaga
ühes. Tuleb aga ka neid lordasi ette, kus hobune ütsinda
kannatama peab, näituselt, kui waenuline ratsawägi õige
ligidal on, nõnda, et iga nende sõna juba kuulda võib.
Siis peab warjul oleja oma hobuse filmad kinni siduma ja
kõrwad täis toppima, et loom midagi ei kuuleks ega näeks,
sest näeks eht kuuleks loom teiste hobuste lähedal olemist,
siis hataks ta nende juurde igatsema ja annaks hirnudes
oma peitus oleja peremehe ära. Juhtub mõnikord ta seda,
et ratsamees oma hobuse saatuse hoolets peab jätma ja
ennast ütsinda päästa katjub. Ja ta niisugusi juhtumisi

Narewi kaldal. *)

Oli kewade õhtu nii waga
Ja taewas oli tähtsi täis,
Siin Poolamaa mägede taga
Me salgate salaja käis.

All orus siin Narewi jõgi
Siis hiilgas kui hõbedast wõõ,
Ja ülewal ralkatas mägi,
Seal merine wõitluse töõ.

Seal sadamas kuulide rahe,
Ja raketid walgustawad maad;
Seal elada aega on wähe,
Seal surmale wastu ju lääd.

Me salgate jõudis mäe alla
Ja sinna ta seisma siis jäi,
Kõik feisid nii waitfelt ja sala
Ei kuuldawalt rääkida wõi.

All orus on kewade ilu
Ja õõpifud hõiskawad ka,
Seal ülewal piitatakse elu —
Nii noorelt pead surema ja!

Nii noorelt pead jätma ja maha
Kõik, keda weel armastab rind,
Ja mõtled: ei enam saa näha
Mu armas kodumaa, find!

Kui õietked aasa peal haljal
Maha langewad wikati ees,
Nii meie siin wõitluse wäljal
Ka langeme kuulide sees.

Jaan Lõugjas.

*) Sõjawäljal meile saadetud. S. t.

on ette tulnud, et feesugune peremehest maha jätud ho-
bune tale pärast jälgi mõbda nagu koer järele tuleb.

Jah, paljugi saab siin sõjawäljal näha ja paljugi ras-
tusi ja wiletsusi wälja kannatada, siiski aga tutjub kõigest
sellest hoolimata meil rindus õe süda ja lootus, kord jälle,
kui Jumal tahab, kodu omastete juurde jõuda. Minult see
on meie troost ja jõud, mis meile julgust ja kannatust
jagab: see lootus.

Paul Johanson, Riiaft.

(Бластокъ, Управление сборнаго
пункта слабосильныхъ лошадей ка-
валерии).

Wiis meelt.

Wäitse Pauli arwamise järele on inimesel seitse meelt.
Wali kooliõpetaja wiskas ta uksest wälja ja wäitse teaduse-
jünger jääb wäljas õue peal selle raske üllesande üle järele
mõtlemata. Seal tuleb wäitse Rusti hüpatas — nagu hari-
likult jääb ta ifka õpetusele hiljaks. Paul jookseb talle
wastu:

„Mitu meelt on inimesel?“

„Muidugi wiis!“

„Minult wiis? Noh, siis parem ära sisse minegi, sest
mind wiskas ta juba seitsmeme wälja. — II.

Wanad satad.

Uulitsapois, pagari uksest sisse hüüdes: „On teil wanu
jau?“

„On küll, armas pois!“

„Teie oma siil, mis pärast teie neid juba eila ära ei
müünud. — II.

Meie Matsi järgmine (49.) sõjanummer ilmub
25. juulil.

Fried. Wabrafson,
Tartuist Saardiväes.
Sõjaväelast.

Juhan Saarepera,
Sürgamere w. Noona-
wooris sõjaväelast.

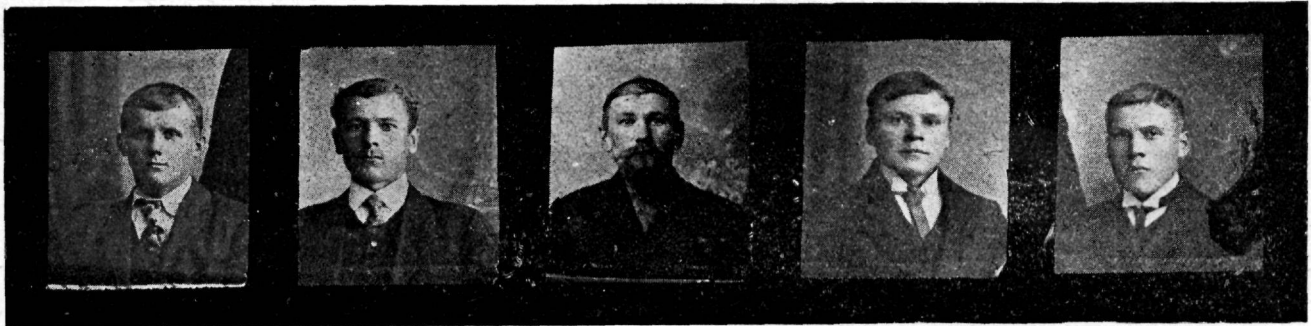
August Kaur,
Kaaqjarive wallast.
Sõjaväelast.

Aleksander Wabi,
Etblast. Tegewas sõja-
väes.

Mihkel Weismann,
Warblast. Tegewas sõja-
väes.

Julius Päis,
Tallinnast. Tegewas
sõjaväes.

Paul Simonlatfarus,
Tallinnast. Tegewas
sõjaväes.

August Pusep,
[wabast. Malla w. Georzi
risti saam. ette pandud.

Woldemar Kasf,
Sarkust. Sõjaväelast.

Johannes Kasf,
Sarkust. Kuus kuud
puuduwad teated.

Rudolf Zingow,
tootidp. Meekst w. 6. weebr.
L. all jalast haawatud.

Jaan Melfas,
w. atamohw. Tallinnast
sõjaväelast haigetis jään.

Jüri Kontmann,
Kaplast Aprillikuul
jalast haawatud.

Aleksander Kadakas,
Saapsalu kr. 21. now.
L. all peast haawatud.

Woldem. Pitenberg,
Tallinnast. Sõjaväelast.

15 wenda.
Kustas Lensment,
Tegewas sõjaväes.

Juhan Lensment,
Tegewas sõjaväes.

Jaan Lensment,
Tegewas sõjaväes. Kõit
päritud Pärnum. Kilingi w.

Karla Lensment,
Tegewas sõjaväes.

Tõnis Lensment,
11. märtsil käest haawatud.
Nõrgajõuliste tomantos.

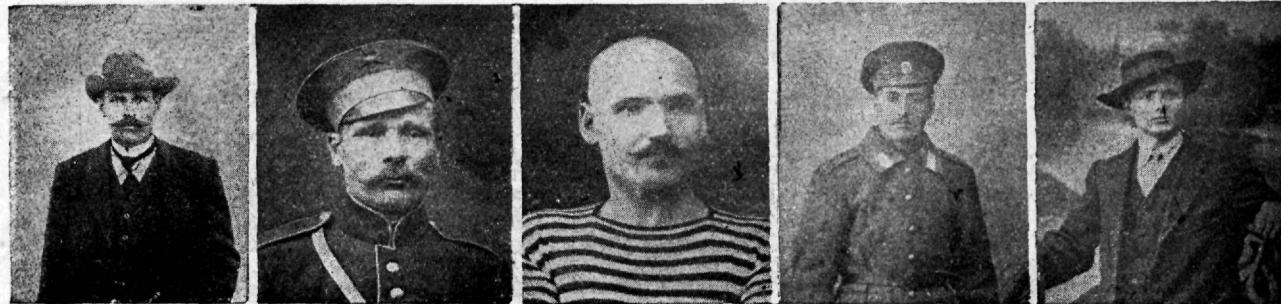
Gustaw Metsmann,
Tšarstoe Selo maaton.
Teadmata kadunud.

Jaan Parum,
Suuru w. Georgi rist.
Edjawäljal.

Jaan Kinkar,
Mlawereft. Tegewas
Edjawäes.

August Rurt,
Tšarstoe Selo maaton.
Edjawäljal.

Peeter Wirtow,
Petrogradist. Kirjutaja.
staabis.

Daniel Usning,
Kohhwa wallast. Edja-
wäljal.

Jaan Sigel,
Kotwerekst. Tegewas sõja-
wäes, ratsawäes.

Johannes Käma,
S. Rõdrgust. Tüürimehelt
sõjalaewastitus.

Josef Schults,
Tallinnast. Edjawäljal.

Karl Dlew,
Tšarstoe Selo maaton.
Edjawäljal.

Diedrich Asfentat,
Tudostinnast. Tegewas
sõjawäes.

Josef Jürgenson,
Lustiwere w. Jaap. sõjas
oln. Jalast haaw, uues. sõj.

Kristjan Kerwits,
alamohw. Moiskilast.
Edjawäljal.

Artur Randmer,
Tallinna tr. Jalast haaw
Kodus parandusel

Hans Veiroft,
peitabilt. 6 kuud puu-
duwad teated.

Kustaw Meinberg,
Purdist. Edjawäljal.

Aleks. Chrenwerth,
Purdist. Tegewas sõja-
wäes.

Johannes Peef,
Purdist. Tegewas sõja-
wäes.

Martin Kaguwere,
Purdist. Tegewas sõja-
wäes.

Anton Maider,
Purdist. Tegewas sõja-
wäes.

Paul Raguwera,
Purdist. Saawatub.
lueste sõjawäljal.

Otto Raguwera,
Purdist. Tegewas sõja-
wäes.

Karl Raguwera,
Purdist. Tegewas sõja-
wäes.

Eduard Palmberg,
alamohw. Mõome isa w.
Tegewas sõjawäes.

Jüri Martinson,
Wäetsalt. Tegewas sõja-
wäes.

Karl Loots,
wabat. Wäetsalt. Tegewas
sõjawäes.

Julius Sõddi,
Purdist. Saksamaal.
wangis.

Otto Kalamann,
Roosna-Mõikult. Tegewas
sõjawäes.

Abo Eller,
Kareeda w. Tegewas
sõjawäes.

August Paimets,
Purdist. Tegewas sõja-
wäes.

August Kõks,
Wõistkult. Sõjawäljal.

Paul Teder,
Woorust. Tegewas sõja-
wäes.

Paul Sawatski,
Wõistku w. Alan. Sõja-
wäljal.

Ernst Mägi,
Waltna w. Tegewas
sõjawäes.

Karl Praktion,
Tartu k. Sõjalaewas-
titus.

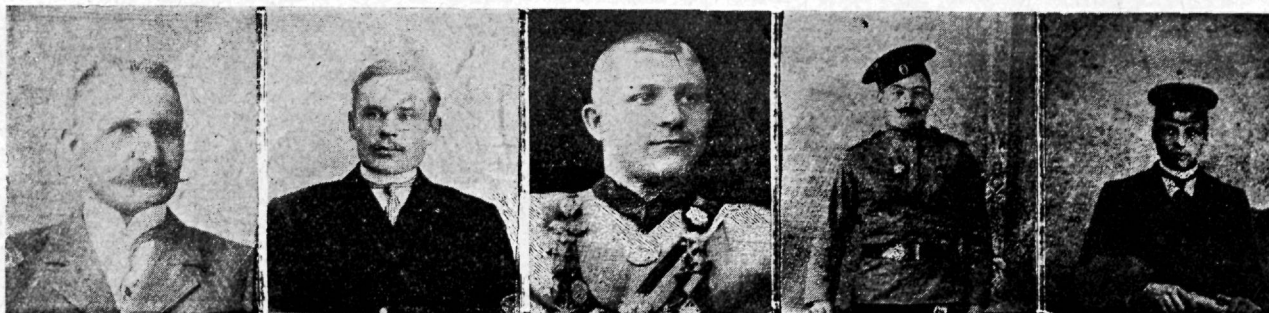
Ludwig Mitmann,
Petrogr. kub. Sõjalae-
wasitlus.

Woldemar Sajor,
Narwast. Sõjalaewas-
titus.

Bruno Sätt,
Narwast. Eüürimees
sõjalaewasitlus.

Andrei Nõmm,
Pärnust. Sõjalaewas-
titus.

Kirill Kann,
Muhusundist. Eüürimees
sõjalaewasitlus.

Woldemar Adamson,
W. Wändrast. Teadmata
kadunud.

Aleks. Grünberg,
Kuulast. Austria wangi
langenud.

Eduard Hermann,
Eartust. Teadmata kadu-
nud.

Rudolf Kunnmann,
Wõru-Neekst M. lahing.
Saksa wangi langenu.

Paul Sant,
Wõrumaalt. Saksa
wangis.

Ferdinand Abelow,
Ratwere kr. 9. detš. Aust-
ria wangi langenu.

August Luudak,
Wõdistikult. Nowembrikuul
teadmata kadunud.

Johannes Kulla,
Kõbe kib. 3. jaan. Saksa
wangi langenu.

Juhan Lewahi,
Uatskiwi w. Saksa
wangis.

Gustaw Raudleberg,
Kawastust. W. Jaap. sõjas
oln. Teadmata kadunud.

Ado Schmidt,
Purdist. Tegewas sõja-
wäes.

Paul Leemann,
Paide kr. Saksa
wangis.

Adolf Blumberg,
Kloostri w. Austertlastega
wõideldes langenu.

Andrei Sõber,
Muhumaalt. Sõjawäljal.

Jüri Martinson.
Paide kr. Tegewas sõja-
wäes.

Otto Pant,
Esna w. Nowembrikuul
saadit teadmata kadunud.

Karla Repu,
Jäärjast. teadmata kadu-
nud.

Jakob Ull,
Wõdistikult. E. all wangi
langenu.

Kusta Sild,
Jäärjast. Teadmata kadu-
nud.

Mihkel Raints,
Reiu w. Weebr. Saksa
wangi langenu.

Majori hobune

A. Sjedenstern.

Kui suur tuttawate ringkond minu austatud lugejatel ka ei oleks, siiski ei ole nad küll wist rohkem austatud ja tublima ohwitseriga kokku puutunud kui seda kuningliku R. polgu kapten Oskar Sabelfhild, mõõga-ordu kawaler, oli. Perekond armastas teda rohkem, kui ainustki teist ohwitseri polkus (wäljaarwatud wanem tütar, kes salaja leitnant Plomenbergi ikkagi rohkem armastas, kui isa), ja terwes polkus ei leidnud ühtegi soldatit, kes Sabelfhildile midagi halba oleks soowinud.

Ühel ilusal päewal, kui posteljon kirjad oli toonud, astus Karl Oskar Sabelfhild kööki ja hüüdis:

"Augustete, mul on suur rõõm osaks langenud!"

"Mis siis? Plomenberg palub Gabriele kätt?"

"Kumalus, midagi palju paremat!"

"Polgu komander kutsub oma juurde lõuneks?"

"Weel paremat!"

"Noh, siis tähendab, et meie wõiduloosiga wõitfine?"

"Auguste! Sa oled — majori proua!" "Dnnis ema ütles ikka, et sinust asja saab!" hüüdis wärste majoriproua ja mõtles mehe ümbert nii tugewaste kinni, et jahu, mis köögilaua peal oli, mitmesse külge laiali tuiskas.

Algas üleüldine õnne soowimine, ja mõlemad teenijad teatasid, et herraseid nüüd „armuline majoriherra ja proua“ tuleb nimetada.

"Berta ja Liisa!" ütles proua Sabelfhild, niiskets läinud filmi põllega piiskides. "Kõik olemine nõrgad, surelikud! Ei, hüüdke mind lihtsalt majoriprouaks!"

See oli ennelõunat, pealelõunat aga ilmus neiu Ukulina tasuja Sabelfhild, majori wanem õde, kes, pisarafilmil wenda suundeldes, ütles:

"Karl Oskar! Karl Oskar! Meie kallid wanemad waatawad taewast alla sinu peale ja on rõõmsad, et sa Sabelfhildide nime nii kõrgele oled tõstnud. Juba terwelt wiiskümmend aastat ei ole ükski Sabelfhild kõrgemale jõudnud tõusta, kui kapteniks, assejoriks ehk maadoguduse õpetajaks, fina aga oled major! Dnnistagu sind Jumal, Karl Oskar! Lõõnduseks, kui rõõmus sinu õde sinu edasijõudmise üle on, jah, siin sulle katsada krooni ratsahobuse ostmiseks!"

Kuid ta ei jõudnud weel lõpuni rääkida, kui korraga major läed lõdwalt nagu wäädid alla rippuma jäid, nagu tal nukrats läks ja ta ütles:

"Jumaluke! Mul tuleb ratsutada, ma pole selle peale mõtelnudki!"

"Ja hakkab ratsa sõitma! Hurra! Meie saame hobuse!" rõõmustasid wäitised Sabelfhildid.

"Wõtats kurat mu aukõrgenduse! Ratsasõit, see on — minu õnnetus!"

"Noh, muidugi pead sa ratsutama hakkama, Karl Oskar, sellepärast et kõik majorid ratsa sõidawad. Jah, sa ratsutad ju hästi!" wastas tädil Ukulina, "tuleta aga meelde, kui ilufaste ja isa „Minko“ selgas sõitsid, kui Minna assejorile sai! Ja sellest on ometi nelikümmend aastat mööda!"

Major ohkas, tänas õde südamliselt kingituse eest ja läks kõigi rändajate eest palwet pidama. Dõsel aga nägi ta unes, et lamab kraawis murtud kätte ja jalgadega.

* * *

Nädala pärast läks major ühes tütrega Christianstadti hobufelaadale, et sealt Ukulina raha eest hobust osta. Rootsimaal on kaunis ebaharilikuks asjaks naisterahwast hobufelaadal näha. Minult tsirkuse ratsutajannad käiwad seal harwa oma kawaleride saatel, ja sellepärast ei ole ime, kui noor parun B. mõtles, et see tüse wana herra ja elaw noor neiu tsirkusest on.

Wiisakalt kübarat kergitades ütles ta lahke naeratuslega:

"Waadake, herra direktor, mul on tubli täkk müüa, mis teie tütrele just parajaste pasiks. Sest, kui ma ei eksi, on teie tütar ju — kunikratsutajanna? Ja kujutage omale ette, kuidas tulede färal..."

"Et just teid õgiks!" kähwatas major. "Kus teie aru on? Eulalia Maria Antoinette Oskara Gabrielle Sabel-

Saksa-Austria wägede fissetungimise ajal ühte Poola linnatšefesse, põgenes keegi waene naisterahwas oma lastega furnuaiale, nägi seal ühe hana kabeli ukse lukust lahti olewat ja läks sinna sisse warjule. Wälja waadates nägi ta, kuidas austrialased haudade wahel liikusid. Rohkudes tõmbas ta ukse kõwaste kinni, nii et austrialased seda kuulsid ja lähemale tormasid. Naisterahwast nähes küüsid austrialased: kus on kasakad? Kabelis? — Sellel tuli mitmel korral kinnitada, et kasakaid ei ole. Siis astusid kolm wahwamateft sisse, torkasid pimedates nurkades piisistikuduga ringi, ja lätsid siis minema.

shildil ei oleks muud tegemist, kui tsirkuses teiesugustele tottatele kommetit mängida?"

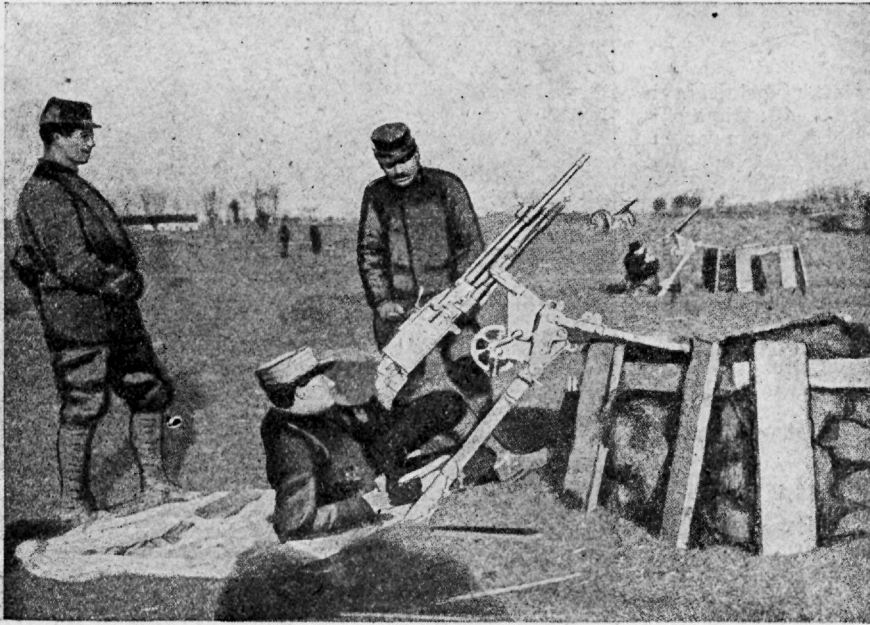
Natuke aja pärast seisis major tütrega kaunis suure ja kaunis ilusa kehaga ja erkja waimuga hobuse ees, kes kümne aastane oli ja katsada krooni maksis.

Ratsutuli loomaarst. Noh, need mehed piüawad alatioma tarkust näidata, Mitte ükski hobune pole nende meele järele! Arst waatas hobuse üle ja teatas:

"Kõigepealt ei ole ta mitte kümne, waid neljateist aastane. Peale selle ei ole tal labjad just kõige paremad ja jalgade hoidmine ei ole ratsahobuse kohane. Kuid iseäralikku wigaga tal just ei ole."

Hobune osteti ära, ja warsti wõis Eulalia Maria Antoinette Oskara Gabrielle Sabelfhild wõdrastemaja tallis suurt lõbu tunda, terve õhtu läbi „Pawlit" suhtarite ja juhkruga sõttes.

Järgmisel päewal läis major asja diendamasa, sai paari noorepõlwe sõbraga kokku ja lätsid restorani tehatinnitust wahuwiina ja austritega wõtma. Peale tehatinnitust näitas ta nagu uueste sündinud olewat. Ta hakkas operi wiisifi

Prantsuse kuulipildujad lasewad Saksa „tuwikesi“.

wilistama, wõdrustas tütarl marjawiinaga ja näpistas puhwetineidu pöset. Siis otjustas ta, kes ta seni suure murega selle filmapilgu peale mõtelnud, mil terve bataljoni ees ratjutada tuleb, forraga weel täna „Pawliga“ proowiratsutamist ette wõtta.

Gabrielle palus nuutsudes:

„Kallis isa, ära mine enne ratsutama, kui meie koju jõuame; seal due peal wõid ometi ema „Pawlit“ juu kõrwalt hoida, kui ta eht tempufi hakkab tegema!“

„Mu laps!“ wastas major tõsiselt. „Tõsine sõjamees waatab itka hädaohule silma. Olgu ta peale tõrges kui kurat, Sumala abiga jaan ma ta taltjutatud. Nii siis laps, ei mingisuguseid pastweid ega pisaraid! Kannutsjed ja ratsapiitsa ma juba ofsiin, ja minu otjus on wantumata!“

Gabrielle ei julgenud due minna, näha kartes, kudas loom kapjadega majori ära sõtkub. Kuid kõit wõdraste-maja teenijad tahsid majoril abiks olla. Üks hoidis hobust juutõrwast, teine sabulajalust, kaks kõige tugewamat teenrit aga wõtsid majoril jalgade ümbert kinni, tõstsid ta õhtu ja seadsid sabulasje istuma. Siis wõdis major ülejäanud ojas juba ijeiseiswalt talitada.

See oli hea, mõistlik loom! Piitkamisi lonkis ta mööda uulitsat alla „Tivoli“ poole ja pidas ennaft nii rahulikult ülewaf, nagu gümnasiumi õpilane ema puusfargi järel kõndides. Kuid äkki jäi „Pawel“ ühe suure maja ees seisma, ja edasi ei saanud teda enam sammumaadki!

Major fähwas „Pawlit“ piitsfaga, kuid hobune pööras ainult pead ja saatis ratsaniku peale etteheitwa pilgu. Major hakkas kõit alt-maailma ausaid lodanikka abiks kutsuma, kuid arwatawaste olid „Pawlit“ selles asjas omad mõtled — wähemalt hakkas ta laitwalt pead raputama. Wiimaks tuli lojantseft imeilus toatüdruk wälja ja teatas, et „herraesid kobus ei ole.“

Waewalt oli jee tagasi astuda jõudnud, kui „Pawel“ heameelega edasi liiktuma hakkas. Ainult ratsutiteft ei teinud ta wäljagi, waid sammus jeda teed mööda, mis temale omale meeldis, ja jäi warsti ühe teise maja ees seisma. Jälle sadasid piitsa fähmatad, jällegi wahetasid major ja „Pawel“ oma mõtled, nii kui ostasid, ettenägemata peatusse üle, jälle kutsuti pörguwürsti abiks, kuid tagajärg oli seesama — „Pawel“ ei liikunud paigast, kuni majast teenija wälja tuli, kes teatas:

„Kui majoriherra assejoriherrast ootawat, siis — herrat ei ole kobus!“

Nüüd otjustas major kogu pöö-rata, kuid „Pawlit“ oli hoopis wastupidine mõte, ja major pidi järele andma. Mingisuguse salaplaani järele talitates peatas hobune weel kaks-kümmeblahelja korda. Mõne maja ees seisatas ta kauemat aega, mõne ees wähem, kuid ütski kord ei liikunud ta enne paigast, kui keegi majast wälja tuli ja majori juurde astus.

Peale kahelümne kahelсандat seisatut tegi „Pawel“ äkki järju käänatu, wäristas pead ja lastis metsikut traawi linna alemi poole.

„Pea, pea!“ karjus major wihaselt. „Pidage hobune kinni!“

Kuid inimesed uulitsal wahtsid suuril filmil majorit ja naerfid, minuti päraft olid aga hobune ja ratsanik juba waatepiirilt kadunud.

Kaks tundi hiljem tuli major tagasi, kuid . . . woorimehe peal, kuna „Pawel“ trostka taha oli seotud. Gabrielle langes isa kaenlasse ja hüüdis:

„Jä! Sa oled elus weel?“

„Et kurat mind wõtaks!“ wastatas isa, „kuid, hobune, mis me ofsiime, on ennemalt . . . piimamehe käes olnud.“

Peale selle, kui majori esimene wiha jahtunud oli, otjustas ta „Pawlit“ andeks anda. Oli mis oli, aga ta kandis siiski ratsanikku kergelt ja ei teinud mingisugusi salawiguri, et ratsanikku seljast puistata. Mis aga kombaesse puutub, alaliste piimaofstiate majade ees seisatada, siis „Pawlit“ endijel peremehel selles linnateses „kunnisi“ ei olnud, kus majori polk seisfis.

* * *

Kui major koju oli jõudnud, sai „Pawel“ ruttu terve pere armjats loomaks. Wadusa ja rahuliku looma selgas wõtsid peale majori ka nooremad lapsed ratsutada. Suh-tida oli teda ütsna kerge, seft et tal siin mingisuguseid piimaasjanduse mälestusi ei olnud.

Siis jõudis kätte wäeharjutuste aeg wäljaspool kasarmut. Wiimased lätsid ütsna hästi, ja warsti anti käft mandwritesse minna.

Kindlats määratud tunnil seadis terve polk ennaft marsiwalmis. Kõlas komando ja muusikatoor hakkas „Fatinizat“ mängima. Äkki liigutas „Pawel“ kõrwu, hirmus röömsaste, kandis majori wäleda hüppega reaft wälja ja löi tugewaste esimeste kapjadega wastu maad, mullapilwet üles kergitades.

Ja siis algas midagi arusaamatat. „Pawel“ tantsis esmalt otsejoones edasi, siis muusika järele tagurpidi, pööras ringi ja läts külgepidi edasi. Siis muhises ta wäga peenel tantjufammul paremalt pahemalepoole ja pahemalt pahemalepoole, jalga jala taha wijates, nagu elukutseline baleti tantsija kunagi. Selle järele tuli tal tuju tagumiste jalgade peale püsti tõusta ja esimestega õhus wehtida. Peale selle arwas ta heats terwelt kolm minutit suurte firgete sammudega astuda ja polgutomanderi ees põlwilt lasta, pead kema liigutusega kuni maani kumardades. Edasi hakkas ta waltserit, pollat, galoppi tantsima, kargas tagumiste jalgade peale ja tegi niigufufeid „kunistikka“, et terve polk tõsijelt mõtles, kas wanajarwit ije majori ja tema „Pawlit“ siise pole ajunud.

Soldatid ja teise järgu tagawarawäelised hoidfid esmalt, molka hammaste taha pigistades, kuid nähes, et polgutomander ije ja õhwitserid täieft suuft, kõhtu kinni hoides, naerawad, lipnikud hirwitamisest ifegi näoift finisets juba lätsid, wõtsid kõit tuhat kuusfada meest kõwis üleüldiselt

Sunnelikkude saar.

lõbust osa, ja naersid nii, et naabrimets rõllas ja ranitsjad meestel selja taga tantsu löid.

Wahepeal jattas muusikatoor mängimist ja „Pawel“ — tantsimist edasi, kuigi tal küljed wahust tobrutasid. Major, kes ammu juba ratjutid käest lastnud, hoidis mõlemi käega oma hobuse lastast kinni ja kisendas meeleheitlikult:

„Herra polguülem . . . ei jõua enam! Uraneetud elajas! Andke andeks, aga ma juren . . . Hoidke mind, hoidke! „Pawel“, tpru, kurat sind wõtaks! Herra polguülem . . . mis saatana lugu! Jumala pärast, aida! . . . „Pawel“, saatana elajas, tpru!“

Muusik aga jattas mängimist, ja polguülem kõigi nooremate ja wanemate ohwitseridega, lipnikud ja jeldfeblid joldatitega, arstid welskeritega ja moonawedajad pealtwaatajatega — kõik naersid täiest kõrist.

Wiimast kutsus polguülem oma adjutandi, keda ratsa-wäe asjatundjaks peeti, ja küsis:

„Mis selle hobusega õige on, leitnant?“

„Herra polguülem, nii palju kui mina aru saan, on see loom noores põlwes tsirkuses teeninud, ja väga wõimalist, et tema oma „numveid“ just „Jatiniitsa“ all ette kandis, mida meie polgu muusikatoor praegu mängib!“

„Noh, siis lõpetage oma muusik, kapellmeister!“ kätawat polguülem. „Mis pagan! See wõib majoril elu wõtta!“

Waewalt olid muusikandid pahunud suu äärest wõtnud, kui „Pawel“ järsku seisma ja waguks jäi, nagu lammas. Major sai kahets nädalaks puhkusele, aga tawa weel käis ta nii kartlikult nagu oleks tal käd ja jalad murtud.

Mis „Pawolisse“ puutub, siis olid need tale esimesed ja wiimased mandwrid, ja igatord, kui ohwitserite seltsimajas jutt hobuste peale kalbus, tunnistasid kõik ühel häälel, et Sabelhildi „Pawel“ — ilus ja armas loom on, kuid nii rikkalikude elutogemustega, et teda jalamäe staabiohwitserile kõlbulikkus ei saa teha!

Roolitunnis.

Rooliõpetaja: „Millal suri Wene luuletaja Pushkin?“
 Hans: „Ma ei tea, ma ei olnud sel päewal koolis!“

Rooliõpetaja: „Istu, lollpea. — Millal suri Pushkin? — Noh, Isot?“

Isot (juut): „Mis te ütlete, kooliherra, Pushkin on surnud?! Ma ei ole ütleilidse kuulnud, et ta haige oli!“

Süüdlane.

Miku: „Noh, kudas su käsi käib Juku?“

„Ah õige halwaste,“ wastab Juku. „Iga päew saan ma sõimata, kas meistri wõi meistri emanda käest, aga mõlemad sõimawad mind, nagu peaksin ma igas asjas süüdlane olema. Täetaks meistri mõni arwe maksmata, sõimab ta ta mind, ma olewat süüdlane. Kõrweb meistri emandal piim paja põhja, sõimab ta mind, ma olewat süüdlane.“

„Kas sa täna ka sõimata said?“ küsis Miku.

„Ja muidugi,“ pahandab Juku, „meistri proual sündisid täna kaksikud ja meister oli hirmus wihane ja sõimas mind toledaste — seal pean nüüd ka jälle süüdlane olema!“

—II.

Pühite wastus.

Ühe matuse puhul küsis keegi herra ühelt uulitsapoisilt:

„Kes on siin linnas surnud?“

„Seesama, keda seal surnuwantril weetakse. —II.“

Wiimane armastusekiri.

„ Nii peame meie siis teineteist igaweste ära unustama, armas Alfred! Ja nõnda jään ma Sulle siis Sinu Sind igaweste armastanud Amanda. —II.“

Uudis.

„Herra toimetaja, mulle wõlgi, et mind teie lehes kelmiks on nimetatud.“

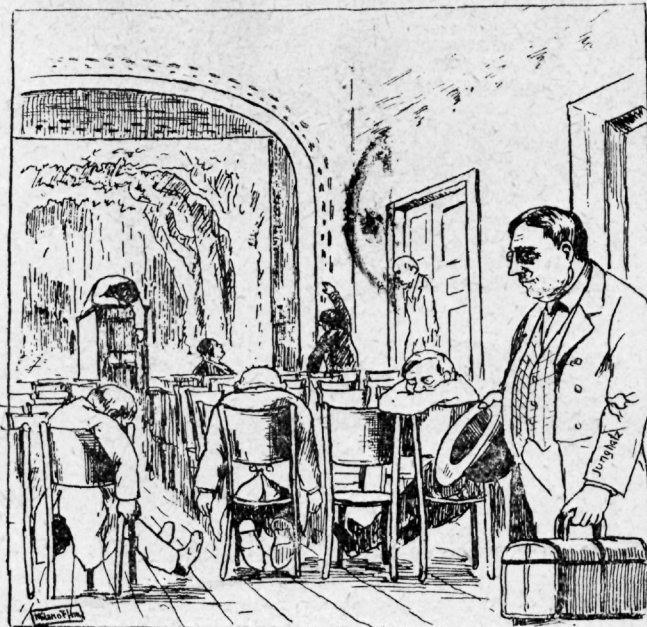
„Ah, olge ikka! Meie toome ainult uudiseid.“

Automobilis.

„Kuule, Mats, meie sõitjime wist kellegift üle? Kas ei oleks parem kinni pidada?“

„Oh, jäta, pole aega! Kuigi keegi alla jäi, saame homme lehest teada!“

Rudas „Endla“ oma näitlejatele lõpuarvet tegi.

„Endla“ teatri toetajate foosolek.

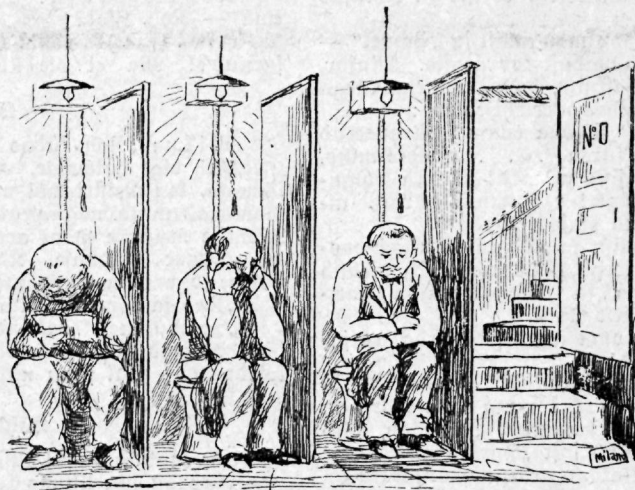

Neumann näitlejatele: „Tulge homme jälle tagasi, siis ma ütlen, millal te jälle tulema peate.“

Suur eestikeelne
Europa
sõjakaart

on jälle mitligil, iga riik isewärwiga. Üle 10.000 kohta ja linna nime, raudteed, jõed ja mäed on ära tähendatud. Hind 55 k.

Pealadu:
„Teaduse“ raamatuk.
Tallinnas.

„Endla“ eestfeiskus suvitamas.

Rirjutusmaterjali,
firjalümbrikka ja
pilt-postkaarta

soowitab parajate hindadega

„Teaduse“ raamatukauplus, Tallinnas, Harju ja Riiutli uul. nurgal 46/15.

Sisefaktil Riiutli uul.

Meie Matsi aastatekijad saawad hinnata kaasa:

Seinakalender 1915. Teaduse tähtsamat 1915. a. — 15 k. Tallinna linna plaan — 25 k. 6 ja 7 Moosese raamat — 2 r. Elutungi awalbused — 60 k. Seitsme liiduriigi hümnused — 40 k. Kodune kott — 1 r. Raasanded, wälsaarwatud seni weel ilmumata „Seitsme liiduriigi hümnused,“ saadetakse kohe peale tellimiseraha kättesaamist ära. Kuudewiisi tellijad saawad taasanded osalaupa.

N. B. Üksikute numbrite ostjaid palume lahjeste tähele panna, et neile ostmisel mõnda teist „Meie Matsi“ nime- ja kujulist lehte meie lehe asemel kätte ei pistetaks.

Дов. вед. цензурою. Вастулан тоimetaja Jakob Jaanon. Wäljaandja J. Nimi. M. Schiffer'i trükk, Tallinnas

EESTI
RAHVUSRAAMATUKOGU
AR